

788 VITA S. WALDETRUDIS

PROLOGUS.

Sanctorum venerabilia gesta ad excitationem viventium scripturæ tradere [tradi] debere antiquorum consuetudo declarat, qui tot nobis volumina de his reliquerunt, ut numero comprehendi vix possint. Horum igitur exemplis provocatus, et quorundam religiosorum fratrum ac sororum charitate compulsus, hoc opus aggredi præsumpsi, prudentem quemque lectorem suppliciter exorans, ut parcens rusticitati scribentis, benevolus potius corrector, quam improbus cavillator existat, sciens me magis intendisse, qualiter rogantibus fratribus veritatem propositæ rei gestæ lucide panderem, quam ut grammaticorum regulas custodirem.

CAPUT PRIMUM.

Præfatio de exemplis sanctorum.

Ad illuminandam viam vitæ æternæ, omnibus fidelibus Christianis Redemptor mundi post ascensionem suam mittere dignatus est apostolos, apostolorumque sequaces electos, qui recte vivendo, adversa æquanimiter tolerando, visibilia hæc et temporalia contemnendo, invisibilia autem et æterna appetendo, prædicando, præstolando, amissa æterni gaudia nuntiarent errantibus, et, ut ita dicam, ad hæc redire volentibus, magna spiritus gratia refulgentes, inter errorum tenebras, astrorum more, viam ostenderent.

CAPUT II.

Quod ideo data sunt sanctis miracula, ut fides propagaretur in mundo.

Sed quia populus priori quidem tempore carnalis erat, sola hæc visibilia esse existimans, invisibilia autem non appetens, quia nec esse suspicabatur: sanctorum exempla, vel prædicatio sola ad fidem invisibilium sufficere minime poterat. Adhuc sunt ergo miracula, ut fidem daret verbis virtus ostensa. Ad hoc enim tunc visibilia illa miracula coruscabant, ut corda audientium ad fidem invisibilium traherent, et per hoc, quod mirum foris agebatur, hoc quod intus erat longe mirabilius sentiretur. Nunc vero, quia, operante Deo, numerositas fidelium excrevit in mundo, illa corporalia miracula magna ex parte cessaverunt, non quod desint modo in Ecclesia qui vitam virtutum habeant, dum signa corporaliter non faciunt, sed quod nostris jam temporibus necessaria non sunt. Unde Apostolus ait: « Linguae in signum sunt, non fidelibus, sed infidelibus (I Cor. xiv). » Frustra enim miraculum foris agitur, si desit quod intus operetur. Vita enim et non signa modo querenda sunt. Vitæ autem veræ existimatio, in virtute est operum, non est in ostensione signorum. Verumtamen et hæc cum fiunt, vitæ

A bonæ testimonium ferunt, et ad imitationem corda provocant proximorum.

CAPUT III.

Quod multum valeant prodesse credentibus exempla sanctorum.

Unde innoctanter credimus, ac stabili fide retinemus, desiderantibus terrena negotia funditus relinquere, et lata ac spatiosa hujus mundi itinera, quæ ducunt ad perditionem, deserere volentibus: strictam quoque et angustam nostri Redemptoris viam, quæ ducit ad vitam, adire cupientibus, non mediocriter profuturum, si de vita sanctorum virorum seu seminarum, qui in hac videlicet via (duce gratia) non præcesserunt, suisque vestigiis tritam reliquerunt, exempla proferantur, ut omne quod impossibile sibi credere poterant, tanto eis ad sperandum fiat facilius, quanto per hoc transisse jam et alios vident. Sæpe etenim corda torpentia, ad amorem Dei et vitæ æternæ desiderium plus sanctorum exempla, quam prædicamenta 789 movent et excitant, quia dum sublimia eorum opera, vel miracula attendunt, ipsi in infinis turpiter jacere erubescunt. Unde et Dominus dicit: « Videant opera vestra bona et glorificent Patrem vestrum qui in caelis est (Matth. v). »

CAPUT IV.

De origine carnis beatæ Waldetrudis.

Igitur, adjuvante gratia Christi, de vita et conversatione atque miraculis sanctæ ac beatissimæ Christi famulæ Waldetrudis, quæ nostris gesta sunt haud procul temporibus, juxta quod veracium testimonium, qui hæc ipsa videre vel audire meruerunt, relatio certa vulgavit, ad laudem Dei et ædificationem, vel profectum proximorum, aliqua, licet pauca de multis, conabimur scribendo aperire.

Igitur regnante Dagoberto Lotharii Magni filio, stellas quamplures Dei clementia in Ecclesiæ suæ ordinavit firmamento, quæ viliorum tenebras a populis fulgore fugabant suo. Fulgebat sedes Cameraensis lumine sancti Authberti pontificia, congratulabatur Elnon sancti Amandi meritis, urbs Mettensis sancti Arnulphi fovebatur patrocinis, venerabatur Trajectensium sedes pontificem suum Remacum, Novionensis cathedra electum amplectebatur Eligium, Agrippina metropolis pium colebat Cunibertum; sed et pagus antiquitus a sano Martini Martensis, a modernis vero a fluvio suo dictus Hainoensis, coronam gestabat vernantem quorundam sanctorum meritis. Hic Landelinus a sancto Martino, Romanæ sedis archiepiscopo ordinatus, vomere divino colebat Crispinum, Gislenus Dei amore a patria exsul vastissimum inhabitabat eremum: nec lucerna

tantorum virorum abscondita latebat sub modio **A** (*Matth* v) : sed et principes sæcularia tunc moderantes ardore succenderat divino. Regis præscripti namque filii, Sigibertus scilicet et Clodovæus, horum monitis aures accommodabant, eorumque actibus libenter inserviebant. Unde Sigibertus, quia privatum doluit se germine prolium, ad stirpem sobolum nunquam deficientium duodena construxit cœnobîa, ubi sancti viri sancta valeant vivere norma. Uxor vero Clodovæi, nomine Baltildis, postquam ad unguem duxerat nobilem Ecclesiam Sancti Quintini martyris, monasterium Kale dictum pluribus ampliavit beneficiis. Pippinus etiam Carlemanni filius, tunc major regni domus, Gertrudem filiam suam annulo fidei episcopi subarrhatam, prædiis donavit multis, ipsamque gavissus est præesse sanctimonialibus non paucis. Beggam vero Ausigiso marito viduatam, castam viduitatis lætatus est servasse sanctimoniam. Cujus æmulator, benevolus princeps exstitit nobilissimus, nomine Walbertus, sanguinis generositate, et rerum amplitudine inter Galliarum principes præcipuos. Cui divina disponente providentia (quam possuat latere nulla) virgo nupsit nobilissima, regii sanguinis nobilitate, et formosi sanguinis speciositate incluta, a parentibus Bertilia vocitata. Cujus germani fuerunt Landericus et Cundelandus, quos referunt annales nostri vexilliferos fuisse exercitus. Quorum opulentiam et nobilitatem, etsi taceat stylus noster et lingua, affirmant vel prædia, prædiorumque suorum ædificia, quæ cunctis **C** notum est illorum fuisse, ipsorumque beneficentia ad ecclesias Dei pervenisse. Dum igitur prædicti Walbertus et Bertilia, sancti conjugii fœderarentur copula, et tamen secundum Apostolum (*I Cor.* vii) orationibus vacarent ad tempora, dum, inquam, vitæ propriæ bene excolerent plantaria, fructum referunt pretiosum, Dei propitiante munificentia. Nascitur quippe illis rosa vernantissima, et, ut postea patebit, stella clarissima, puella videlicet, quam per longa divinitus petierant suspiria. Hæc lavaero divini perfusa baptismatis, a majoribus appellata est Waldestrudis. Cujus vitæ exemplaria strictim deliberavimus describere, quia præsentibus et futuris proficua credimus esse. Nullus namque secluditur ordo in Dei Ecclesia, cui sufficere non possit ad exemplum tantæ matris vita. Hinc eremiticæ augmentum capere possunt suæ prioris vitæ, audito quomodo hæc Dei famula a populis se elongavit fugiens, et mansit in solitudine, et quomodo in contemplationis divinæ se tenuit arce. Hinc conjugati continentia concipere possunt amorem, dum audierint, quomodo virum suum ad monasticum impulcrit ordinem. Hinc virgines centesimam magis adoptabunt coronam, mentis manu percepto quomodo virginibus sacris imitationis præbuerit formam. Hinc episcopi gregis pastores, dummodo culturæ patientem accommodent aures, possunt discere, quanta Instantia suis debeant præesse. Hæc, inquam, sicut se deprecantibus adhuc offert exaudibilem, sic vi-

PATROL. CCIII.

vens cunctis se obtulit imitabilem. Sed jam instat tempus ut narrationis subscribatur textus.

Hæc igitur temporibus Dagoberti incluti regis Francorum, clarissimis, et valde nobilibus orta parentibus, et regali prosapia edita fuit. Erat illi et soror, virgo scilicet sacratissima, nomine Aldegundis, quæ vitam multis plenam virtutibus ducens, seque in continentia arce custodiens, multis **790** annis Malbodiensi præfuit monasterio. Exstat autem libellus de vita et conversatione illius editus, in quo si quis nosse desiderat quam grata Deo et angelis extiterit, quamque chara hominibus fuerit, quantas et quales per eam virtutes Dominus ostendere dignatus sit, facile poterit reperire. Sed nos ad hoc quod proposuimus, calamam revocemus.

CAPUT V.

Quod a parentibus viro tradita fuerit in conjugium.

Beata autem Waldestrudis adhuc adolescentula, cum in domo paterna nutriretur, et nimium a suis diligeretur, visum est parentibus ejus, ut eam secundum antiquam Dei ordinationem et patriarcharum exemplum, ad nuptias viro tradere debuissent. Erat autem pulchra facie, decoraque aspectu, sed pulchrior fide, pudicitia et castitate. Sed Domini Dei occultam dispositionem, qui eam fidei suæ annulo subarrhaverat, et sociam ac cohæredem supradictæ germanæ suæ Aldegundi virgini in æterni regni gloria fieri prædestinaverat, nec ipsa carnis copula potuit immutare. Nam omnipotens Deus hanc ab ingressu mundi, gratuito pietatis suæ munere citius retraxit, et amoris sui igne cor illius accendens, ab omnibus carnalibus illecebris, et immoderato terrenarum rerum appetitu facile temperavit. Mutato namque animo cœperunt subito vilescere quæ placebant, et quæ prius delectabant animum, postmodum fieri vehementer onerosa. Studebat autem inter hæc curas mundi paulatim postponere, et solis desideriis æternis inhiare, substantiam suam pauperibus, orphanis ac viduis cum omni hilaritate erogare, captivos redimere, hospites et peregrinos colligere, vitia quoque, non solum ab actu corporis, sed etiam a cogitatione cordis funditus exstirpare.

CAPUT VI.

Quod ad servandam castimoniam viro suo ipsa persuaserit.

Interea sua tantum salute minime contenta, etiam jugalem suum, nobilem scilicet virum, Madelgarium, ad amorem Dei et cœlestis patriæ desiderium, ac castimoniam conservandam blandis quotidie ac salutiferis sermonibus excitare curabat : et igne charitatis quo ipsa suaviter flagrabat, illius mentem accendere satagebat. Denique gratia carnalis affectus intentionem mentis multum devertere, ejusque aciem obscurare solet, cœpit ipsam carnis copulam valde perhorrescere, non quod Dei munus ad propagandam sobolem hominibus concessum sperneret, sed quia scriptum esse noverat, docente Apostolo : « Mulier inupta et virgo, cogitat puæ

44

sunt Domini, ut sit sancta in corpore et spiritu (*I Cor. vii.*). Quæ autem nupta est, cogitat quæ sunt mundi, quomodo placeat viro. Ideoque soli Deo vacare desiderans, veluti quoddam impedimentum, carnale conjugium pertimescebat, atque ut nutu Dei solveretur, et in se voluntas Domini fieret, quotidie cum genitu et lacrynis exorabat.

CAPUT VII.

Quod vir ejus Madelgarius monasticam vitam experierit.

Sed omnipotens Deus, qui hæc occulta dispensatione in corde ancillæ suæ misericorditer suggererat, etiam ut fierent, potenter adjuvit. Nam prædictus vir ejus Madelgarius, divina inspiratione compunctus, et intimi amoris facibus accensus, solutis vinculis conjugalibus, manente autem charitate, ad monasterium, cujus vocabulum est Altusmons, concitus perrexit, ibique monastico habitu suscepto, in sanctis actibus temporalem hujus vitæ cursum peregit.

CAPUT VIII.

Qualiter ipsa in sæculari adhuc habitu posita, cælesti fuerit visione roborata.

Religiosissima autem episcopi famula Walde-trudis, adhuc in sæculari habitu posita, vigorem tamen animi in nullo relaxans, propriæ domus curam gerebat. Erat namque misericordiæ actibus dedita, bonis operibus intenta, hospitalitati studens, jejunis et obsecrationibus serviens nocte ac die. Igitur omnipotens Deus, qui novit omnem palmitem afferentem fructum excolere, ut fructum plus afferat, fructum suam de acceptis muneribus fideliter ministrantem, ad majora sanctitatis lucra cælesti visione provocare dignatus est. Nam quadam nocte, cum post laborem, fessa ad refocillandum corpus paululum lectulo membra dedisset, mox sopore depressa, vidit in somnis, quasi introiret in basilicam, quæ sita est in villa, quam vulgus **791** Buxutum nominat. Et ecce apparuit ei vir sanctissimus Gaurgericus episcopus, nimio decore refulgens eamque summo honore et reverentia suscepit, deditque illi per visionem etiam calicem vino plenum, quem cum bibisset, sereno et hilari vultu dixit ad eam: « Age quod agis: placent enim mihi valde quæ facis. » Hac itaque visione roborata, et ut ita dicam, divine gratiæ vino debriata, terrena fastidire, et ad amorem cælestis patriæ vehementius flagrare cepit, et quasi degustatam paululum æternæ vitæ dulcedinem avidius appetere.

CAPUT IX.

De calumniis Christi famulæ diabolico instinctu illatis.

Sed antiquus hostis, unde bonos proficere dolet, inde malos ad deteriora rapere nequitia suæ artibus conatur. Nam omnipotentis Dei famula, cum hanc visionem quibusdam suis confamulabus humiliter retulisset, atque ab eis (ut assolet) ad aures ignobilis vulgi perlata fuisset, statim humani generis inimicus sancto proposito in ipso sui initio resistere

cupiens, hujus visionis occasione, quorundam corda reproborum invidiæ facibus accendit, atque ad inferendas illi detractiones, cavillationes, falsaque opprobria excitavit, et ut ita dicam, contra Christi famulam pugnaturus, eorum se venenosis linguis armavit. Unde scriptum est: « Filii hominum, dentes eorum arma et sagittæ: et lingua eorum gladius acutus (*Psal. lvi.*). » Sed omnipotens Deus famulæ suæ inter diabolicas insidias titubanti, velociter succurrit.

CAPUT X.

Qualiter ab angelo cælitus missa consolata fuerit.

Nam cum animus illius, utpote adhuc rudis, hujusmodi irrisionibus ac derogationibus fatigatus, nimium turbaretur, ipsaque gravi mœrore depressa in lectulum decidisset, subito in virili specie angelus cælitus missus, nimio decore refulgens, apparuit. Qui cominus assistens, eamque familiariter alloquens, causas tanti mœroris inquisivit: cur, inquam, tanto mœroris pondere gravaris? Quare hilaritatem mentis tuæ tristitiæ nubilo inordinate confundis? Qui cum illa respondisset, quantas a civibus suis derogationes, irrisiones, ac calumnias, antiquo adversario instigante, pateretur, subjunxit angelus dicens: « Confortare et esto robusta contra obloquentes et calumniantes te quoniam scriptum est: « Non coronabitur, nisi qui legitime certaverit (*II Tim. ii.*). » Non ergo magnopere curandum est de vanis verborum favillis, quæ citius accensæ facile restinguuntur, hæc etenim patiebantur propheta, apostoli et martyres, qui fuerunt ante te. Unde et Dominus in Evangelio ait: « Non est discipulus super magistrum (*Matth. x.*); » et paulo post: « Si patrum familias Beelzebub vocaverunt, quanto magis domesticos ejus? » (*Ibid.*) Hinc et alibi Scriptura admonet, dicens: « Fili, accedens ad servitutem Dei, sta in justitia et timore, et præpara animam tuam ad tentationem (*Eccli. ii.*). » Oportet ergo te hujusmodi tentationem, quæ ad probationem fit, fortiter tolerare, ut cum probata fueris, accipias coronam vitæ, quam repromisit Deus diligentibus se (*Prov. i.*). » His igitur et hujusmodi sermocinationibus, et Scripturarum testimoniis confortata, inutilem tristati cordis mœrorem, quem diabolica fraus suggererat, spiritali gaudio superveniente, statim repressit. O quam dilectam hanc Dominus attulit, quam nec ad modicum contristari permisit!

CAPUT XI.

Quod a Gisleno serro Dei locus illi ad ædificandum monasterium fuerit designatus.

Interea erat quidam sacerdos, Gislenus nomine, habitans in locis desertis circa fluvium, cujus vocabulum est Hayna, qui habitum monachi, quem prætendebat in specie, moribus demonstrabat, quique pro sanctitatis suæ merito, a cunctis, qui hunc nosse poterant, valde colebatur. Hic itaque, divina monitus jussione, ad prædictam Christi famulam Walde-trudem, exhortationis gratia, crebro venire consueverat, et verbi Dei pabulo illius mentem ref-

cere curabat. Quam cum vir Domini ab hujus mundi A illecebris frigescere, et cœlesti desiderio accensam sanctæ conversationis habitum ardentem quærere agnovisset, montem illi quemdam, qui nunc Castri-locus dicitur, designavit; et ut, sacro velamine accepto, in eo sibi cellulam, ad omnipotenti Deo serviendum, conficeret, sollicita admonitione persuasit. Qui videlicet mons a prædicti viri Dei Gisleni cellula quatuor fere millibus, in superiori parte deserti situs erat, a sæcularium quidem habitaculis procul remotus, spinarum et veprium 792 densitate nemorosus atque incultus, sed sanctæ et religiosæ conversationi aptissimus videbatur.

CAPUT XII.

Quod Hildulfus ei domum illic primitus extruxerit.

Beata autem Waldestrudis admonitionem viri Dei B libenter gratanterque suscipiens, non distulit opere perficere, quod sibi per famulum suum omnipotens Deus dignatus est demonstrare: sed statim misit ad quemdam illustrem virum, Hildulfum nomine, qui per idem tempus valde inclytus ac nobilis, et secundum temporalem hujus sæculi dignitatem potentissimus erat, et per conjugem suam eidem Christi famule propinquus extiterat. Hunc ergo sollicitè postulavit, ut supradictum locum, quem sibi divina clementia per famulum suum designaverat, a suis possessoribus, dato pretio emere debuisset, illicque habitaculum sibi ad Domino serviendum præparare, non negaret. Cujus precibus mox ille libenter acquiescens, locum, quem Christi famula poposcerat, C emere curavit, eique in verticem ipsius montis, arbutis et vepribus radicitus abscissis, domum ad habitandum magna solertia præparavit.

CAPUT XIII.

Qualiter ipsa domus displicuerit, et divinitus fuerit eversa, et alia rursus extructa.

Nec silentio præterire debemus miraculum, quod omnipotens Deus, ad ostendendum quantum suæ famule curam gereret, in ipso sancti propositi tyrocinio exhibuit. Nam cum religiosissima Christi tyruncula ad domum sibi præparatam accessisset, hanc latam et spatiosam atque sublimem intuens, obhorruit, et ex ipsa sui magnitudine, oculis ejus valde displicuit: humili scilicet mente humile, atque remotum ab aspectibus humanis quærere erat habitaculum in terris, ut celsum atque sublime inter frequentias angelorum mereretur habere in cœlis. Mira res, et vehementer stupenda mox secuta est. Nam recedente Christi famula, eadem nocte totius domus fabrica subito turbine a fundamentis eversa est, ac divinitus longe projecta. Tunc prædictus vir Hildulfus in ejusdem montis latere, ei parvum et sanctæ religioni congruum habitaculum, simul et oratorium in honore sancti Petri apostoli dedicatum, ubi ipsa illi designaverat, restructit.

CAPUT XIV.

Quod sacro velamine accepto Domini servitio se mancipaverit.

Interea dilectissima Christi famula Waldestrudis fervens spiritu, et magis magisque cœlesti desiderio anhelans, juxta viri Dei Gisleni, cujus superius mentionem fecimus, admonitionem, ad beatissimum virum Authbertum episcopum accessit, et ut sacrum velamen accipere mereretur, petiit, et hoc citius impetravit. Acceptis itaque ab eo sanctimonialibus indumentis, statim se suaque omnia omnipotenti Deo tradidit, atque in cellula sua, quam sibi construi fecerat, se reclusit, ibique eximie conversationis exempla circumquaque dedit. Erat enim morum gravitate, mentis sobrietate, mansuetudinis lenitate, verborum moderatione incomparabiliter prædita, charitate autem erga Deum et proximum perfecta, curis pauperum ac peregrinorum provida, vigiliis quoque et orationibus ac jeuniis dedita. Studebat inter hæc toto mentis adnitu cruciare carnem, voluntates proprias frangere, tumultusque hominum devitare, et quotidianis se lacrymis in ara cordis Domino libare.

CAPUT XV.

Quales ab hoste tentationes pertulerit et superaverit.

Quamobrem antiquus hostis, humani generis inimicus, qui ab initio bonis actibus resistere contendit, invidiæ facibus accensus, contra hanc totis viribus se in tentationem erexit. Denique gratia prius publicum bellum se doluit perdidisse, ad occulta sese certamina iterum reparavit. Concepit namque de fide et spe, quæ est in Christi Jesu, tentatione subdola, mentem illius improbe pulsare: cogitationes quoque varias et illicitas cordi ejus importune ingerere, et primo quidem immittens ei memoriam possessionum, generis nobilitatem, familiæ defensionem, amorem rerum, fluxam sæculari gloriam, escæ variam delectationem, et reliqua vitæ remissioris blandimenta, dehinc arduum virtutis fluem, et maximum perveniendi laborem, 783 necnon corporis fragilitatem, ætatis spatia proluxa. His igitur et hujusmodi tentationibus maximam ei cogitationum caliginem suscitabat, tentans si quo modo posset hanc a sancto proposito avocare. Sed valida omnipotentis Dei manus hæc pestifera diaboli molimina facile frustravit. Respectu namque divinæ gratiæ ad se ipsam citius rediit, et inter catervas Satani se in acie stare deprehendens, ad sua mox arma cucurrit. Nam sese protinus in lamentum dedit, cum gemitu et lacrymis Dominum exorans, ut in hujusmodi certamine, ne succumberet, sibi solatium largiri dignaretur. Cumque die noctuque crebris et proluxioribus orationibus a Domino remedium flagitaret, contigit aliquando, ut hac de causa in oratione pernoctaret. Et ecce subito idem antiquus hostis in effigie hominis quasi illi insultans, apparuit, extendensque manum suam, super pectus illius posuit. At illa cum Christi nomen celeriter invocasset, statim

hostis fugam petiit. Quem illa intrepida, angelico videlicet roborata suffragio, huc illucque fugitantem cum vituperationibus et dignis opprobriis audacter persequabatur. « Bene, inquit, tibi contigit miser, bene tibi contigit, qui es ille, qui dicebas in corde tuo: *Super astra cœli exaltabo solium meum, similis ero Altissimo (Isa. xiv)*. Ecce propter superbiam tuam a sede cœli pulsus, et tartarea morte damnatus, ut dignum est, a femina profligaris, et locum, quem tu superbus deseruisti, Christus humilis humano generi suo sanguine redempto reparavit. » Illis auditis, dejectionem suam hostis erubescens, mox quasi fumus evanuit, mentemque famule Christi hac tentatione fatigare ulterius non præsumpsit; et cui volens certamina intulit, virtute omnipotentis Dei compulsus est occasiones victoriæ B iuvitus ministrare.

CAPUT XVI.

Quod libera a tentatione, facta fuerit magistra virtutum.

Recedente igitur tentatione, beata Waldetrudis spinis erutis, velut exulta terra, uberius fructum dedit. Nam cum eximie conversationis illius fama longe lateque crebresceret, cœperunt nonnullæ nobiliores genere feminae ad ejus magisterium concurrere, et Domino dedicata castitate servire. Libera namque a tentatione jure facta est magistra virtutum.

CAPUT XVII.

Quod cellulam suam suadente sorore deserere noluerit.

Soror quoque ejus, virgo scilicet sanctissima Aldegundis, cujus superius mentionem fecimus, visitationis gratia ex monasterio suo certis diebus ad eam venire consuevit, ut dulcia sibi invicem vitæ verba transfunderent, et suavem cibum cœlestis patriæ, quia adhuc perfecte gaudendo non poterant, saltem suspirando gustarent. Quæ cum loci parvitatem cerneret, paucasque adhuc sanctimoniales in obsequio sororis inesse vidisset, humano pulsata affectu, quasi compatiens paupertati illius, magnis precibus suadere cœpit, ut parvitatem loci illius desereret, et ad suum monasterium properaret. Sed omnipotentis Dei famula, plus appetens laboribus pro Deo fatigari, quam transitoriis hujus vitæ D honoribus perfrui, nullatenus consensit: sic quippe metuebat paupertatis suæ securitatem perdere, sicut avari divites solent perituras divitias custodire.

CAPUT XVIII.

De miraculo coram eis divinitus ostenso.

Nec prætereundum est, quod omnipotens Deus erga famulas suas ostendere dignatus est miraculum. Quadam namque die, cum ex more ad æternæ vitæ colloquia perfruenda invicem convenissent, repente causa exstitit ob quam pro utilitate monasterii paululum, extra claustra procedere cogebantur. Eantes itaque et omnibus pro quibus ierant rite dispositis, cum subito ad monasterium rediis-

sent, et ex more Ecclesiam intrare vovissent absente ostiaria, omnia ostia clausa et seris munita repererunt. Sed mira res mox contigit. Nam ut famulae Christi ad aditum basilicæ pervenerunt, statim ostia divinitus concessa ita summa celeritate patuerunt, ac si orationem earum impedire valde pertimescerent.

794 CAPUT XIX.

De se et germana sua virtutem angelicam interrogat.

Dehinc venerabilis Christi famula Waldetrudis, quia relictis mundi illecebris cœlestis regis servituti non renuit humiliter subdi, denuo ad contemplationem cœlestium civium meruit sublimer attolli. Nam rursus vidit in spiritu virum de cœlo ad se descendere. Et cum angelicam esse potestatem per spiritum agnovisset, statim tremefacta, quid de se vel germana sua in divino examine dispositum esset, percunctari studuit, et an divini respectus gratiam aliquantulum mererentur, ab eo humiliter sciscitari curavit. Quam angelus blande confortans, edocuit quod semper super eas Dominus sereno pietatis suæ intuitu respiceret, sicut ipse per prophetam ait: « Ad quem respiciam, nisi ad humilem, et quietum, et trementem sermones meos? » (Isa. lxvi.) Unde et Psalmista dicit: « Oculi Domini super justos, et aures ejus in preces eorum (Psal. xxxiii). »

CAPUT XX.

Quod ipsa et soror ejus eandem beatitudinem essent habiturae, cœlesti revelatione cognovit.

Post hæc fuit ei divinitus revelatum quod ipsa et germana sua, beata scilicet Aldegundis unam mansionem et eandem beatitudinem in regno Dei pro merito laboris sui essent habiturae, ad quam videlicet beatitudinem perveniunt, sicut scriptum est: « Alii sic, alii autem sic (I Cor. vii). »

His divinis revelationibus omnipotentis Dei famula instructa, non inani jactantia mentem in superbiam elevat, sed sese in arce humilitatis custodiens, tanto post devotior ad referendas Creatori suo gratias exstitit, quanto erga se ejus beneficia majora cognovit. Et facta est eo instatior in bono opere, quo certior de promissione. Interea omnipotens Deus famulam suam divitius intra se ipsam latere noluit, sed quanti esset apud se meriti, signis ac miraculis dignatus est declarare, ut posita super candelabrum lucerna claresceret, et multum omnibus, qui in domo Dei sunt, laceret (Matth. v). De qua pauca virtutum bona quæ ad memoriam redempti narrabimus, ut ex his paucis valeant alia plurima, quæ fuerunt, pensari.

CAPUT XXI.

Captivos redimere disposuit.

Igitur cum die noctuque in lege Dei meditaretur, et ardentem quæreret qualiter sibi lucra pietatis angere potuisset, occurrit in animo ut aliquos captivos redimere debuisset. Vocato itaque uno puero ex ministris suis tulit pecuniam, de qua ipsos ca-

ptivos redimere cogitabat, et in stateram posuit, ut cognoscere posset, an sufficeret ad hoc quod voluntati sufficere debuisset. Sed sicut scriptum est: «Omni habenti dabitur, et abundabit (Matth. xiii),» ei cepit ipsa pecunia in statera posita miro modo crescere et prapoulerare. Quod cum tremebundus puer aspiceret, valde admiratus est. Cui illa statim terribiliter præcepit, dicens, ut dum ipse in corpore viveret, hoc miraculum nulli indicaret, videlicet pertimescens, ne in virtute facti humano pulsata favore, inde in tuo marcesceret unde foris hominibus magna appareret: exemplum etiam magistri sequens, qui ut nos ad viam humilitatis instrueret, de se ipso discipulis præcepit, dicens: Ut ea quæ vidissent, neuini dicerent, quousque Filius hominis a mortuis resurrexisset (Matth. xvii).

CAPUT XXII.

Qualiter calix a puella in terram fusus divinitus fuerit repletus.

Alio quoque tempore cum prædicta Christi famula Waldetrudis ad refectionem discubisset, una ex puellis cellarium ex more ingressa, vasculum implevit potu, ut Christi famulæ prandenti deportaret; sed cum incaute ambulans rediret, subito pes ejus lapsus est. Quæ cum ipso vasculo corruens cecidit, et potum omnem quem gerebat, in terram fudit: surgens autem tremefacta, ad cellarium redire disposuit, ut iterum vasculum repletet. Sed cum repente oculos ad vasculum revocasset, ita in manu sua plenum invenit, ac si ex eo nec gutta quidem recidisset.

795 CAPUT XXIII.

Agrum curavit.

Post hæc quidam homo cum quadam ægritudine nimium fatigaretur, diuque jaceret afflictus, contigit ut quadam die in mentis excessu deveniret. Et ecce vidit quasi ipse a demonibus traheretur. Cumque nimia vociferatione beatam Aldegundem ac sororem ejus sanctam Waldetrudem inelamaret, ut earum meritis et orationibus adjuvaretur, repente de manibus ac potestate eorum ereptus, conticuit, et nullas voces insaniens emisit. Tunc his qui aderant, magnopere suggestit, ut ante præsentiam Christi famulæ Waldetrudis deportari posset. Quod cum impetrasset, atque in cathedra positus ante eam delatus fuisset, mox Christi famula, ut eum nimia macie et defectione afflictum vidit, misericordia mota, manus in oratione extendens super caput ejus posuit, et signo crucis edito, omnem languorem, quo detinebatur, protinus fugavit, ita ut sanitati pristinae restitutus, statim de cathedra qua illic devecus est, surgeret et ambularet, cibumque solito more sumeret, qui jam triginta diebus (ut asserebant hi qui hunc deduxerant) nullum omnino cibum ore tetigerat.

CAPUT XXIV.

Ubi semivivum puerulum sanitati restituit.

Die autem dehinc quarta mulier quædam cum filio suo parvulo, gravi ægritudine oppresso, ad eam

venit magnis precibus ab ea deprecans, ut ægrotantem filium manu sua tangere dignaretur. Christi autem famula, ut erat misericordissima, doloribus maternis compatiens, assensum præbuit, manusque super semivivum puerum humiliter posuit. Qui statim convaleuit, cibum potumque de mensa ejus accepit, et materna ubera, more solito, suxit, cum jam transactis quatuor diebus nullum omnino cibum ore tetigisset.

CAPUT XXV.

De puero necdum baptizato ab ea curato.

Dehinc oblatum est ei alter puer parvulus etiam semivivus et necdum baptismatis unda perfusus. Pro quo genitrix obnixis precibus implorabat, ut ejus meritis et intercessionibus saltem ab baptismi gratiam vivens pervenire mereretur. Cui mox Christi famula, divino auxilio freta, manus imposuit, et eum signum crucis capiti illius impressisset, illico omne pueri corpusculum miro modo, contremuit, et vocem emisit, oculosque, quos ante clausos habebat, aperuit, et ex illa hora sanus effectus, et post hæc sacerdos ordinatus usque ad senectutem in vita perseveravit.

CAPUT XXVI.

Quod signa ad sepulcrum ejus hactenus fiant.

Sunt et alia multa virtutum opera ab ea mirabiliter gesta, quæ partim depereunte memoria, et crescente oblivione, narrare nequivimus, partim compendio brevitatis transcribere non volumus, ne proluxa scilicet lectio fastidium gigneret, cum possint legentibus hæc pauca quæ diximus, et quæ quotidie ad sacratissimas illius reliquias fieri cernimus, ad testimonium vitæ ejus abunde sufficere. Quid enim opus est de vita illius multa narrare, cum nunc usque ad corpus ejus tot virtutum documenta? Cæcis quippe lumen reddere, claudis gressum restituere, ægros curare quoties ex fide petitur, ut vivens consueverat, hoc indesinenter facere etiam apud mortua sua ossa perseverat. Non est ergo mirum si in vita sua multa facere mirabiliter potuit, cujus ossa mortua in tot miraculis adhuc vivunt.

CAPUT XXVII.

De felici transitu illius.

Obiit autem beata Waldetrudis quinto Idus Aprilis, suscepta ab angelis, deducta in cœlestia habitacula. Vivit cum Christo, gaudet cum patriarchis et prophetis, exultat cum apostolis, triumphat cum martyribus, æqua virginibus, socia confessoribus. Hanc ergo nos, quibus possumus, precibus ac laudibus prosequamur, orantes ut nostri memor esse dignetur, ut nobis ille tribuat indulgentiam peccatorum, qui huic omnium laborum suorum præmium largiter reddidit: cui est honor et gloria, laus et potestas cum Patre et Spiritu sancto, in sæcula sæculorum. Amen.